

Plzeň 3.6.2013
čj. SRS 031335/2013

Oblastní odbor SRS
Slovanská alej 2179/20
326 00, Plzeň

Zpráva č. 10 oblastního odboru PLZEŇ o výskytu škodlivých organismů a poruch za období od 27.5. – 2.6.2013

1. Počasí

Ve sledovaném období bylo převážně chladné deštivé počasí, ranní teploty 6 – 10 °C, odpolední 12 – 18 °C. Ke konci období prudce narostly dešťové srážky, na většině území oblasti téměř nepřetržitě vydatně pršelo. Bylo téměř stále zataženo, chybí sluneční svit.

2. Výskyt škodlivých organismů a poruch

Pole jsou téměř všude velice zamokřená a mnohde na nich stojí voda. V okolí vodních toků se již voda vylévá do polí. Z důvodu zamokření pozemků byly přerušeny veškeré polní práce, protože mechanizace zapadá do bláta. Dobře vzešlé jařiny nyní chřadnou, téměř nerostou a žloutnou. Pokračují vhodné podmínky pro houbové choroby. Na mnoha místech došlo ke splavení půdy na svažitých pozemcích se zasetými jarními plodinami. Porosty brambor v oblasti začínají místy vzcházet. Nízké teploty způsobují pokles výskytu hmyzích škůdců. V ovocných sadech narůstá výskyt strupovitosti, vzhledem k dešti je ale ochrana proti strupovitosti velice obtížná.

OBILNINY

PŠENICE OZIMÁ (RF 37 – 55, objevení se posledního listu (praporcový list): poslední list ještě svinutý až střed metání: báze ještě v pochvě)

V okrese Domažlice pozorováno **poškození porostu chladem** (Domažlice, 28.5.).

V okrese Domažlice (Újezd u Domažlic, 30.5.) byl zjištěn silný výskyt **padlí pšenice** (**Blumeria graminis f. sp. tritici**). V okrese Cheb (Okrouhlá u Chebu, 28.5.), Klatovy (Soustov, 28.5.), Domažlice (Domažlice, 28.5. a Nový Kramolín, 30.5.) a Rokycany (Kamenec u Radnic, 31.5.) byl pozorován slabý výskyt.

Zjišťování výskytu padlí pšenice se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). V RF 37 a 51 se ve vzorku prohlíží 3. list shora. Zaznamená se počet rostlin, na jejichž čepeli 3. listu shora je jedna nebo více kupek padlí. V RF 65 se prohlíží čepele horních dvou listů, tj. plocha s kupkami padlí nebo plocha listu, která již v důsledku napadení padlím odumřela.

Ošetření proti padlí pšenice se obvykle provádí u pozemků při 10% a vyšším napadení rostlin, obvykle v růstové fázi 25 - 32. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídát fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Střední výskyt **septoriové skvrnitosti pšenice (*Mycosphaerella graminicola*)** sledován v okrese Domažlice (Újezd u Domažlic, 30.5. a Nový Kramolín, 30.5.), Plzeň – jih (Štáhlavy, 31.5.) a Plzeň – město (Křimice, 31.5.). Silný výskyt pozorován v okrese Domažlice (Domažlice, 28.5.). Slabý výskyt hlášen z okresu Tachov (Velký Rapotín, 28.5. a Čekovice, 31.5.), Plzeň – jih (Horní Lukavice, 29.5.) a Cheb (Okrouhlá u Chebu, 28.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 51 (metání). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

V okrese Rokycany (Kamenec u Radnic, 31.5.) a Domažlice (Nový Kramolín, 30.5. a Domažlice, 28.5.) byl zaznamenán slabý výskyt **feosferiové skvrnitosti pšenice (*Phaeosphaeria nodorum*)**.

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se počet listů s výskytem pyknid – pomocí stereoskopické lupy. V RF 31 – 32 a v RF 37 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 4. a 5. list shora. Nebere v úvahu tvořící se praporcový list. V RF 51 se ve vzorku střídavě odebere 3. a 4. list shora. Ošetření se doporučuje od 12 až 50 % listů s výskytem pyknid.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze objevení se posledního listu BBCH 37 do BBCH 61 (počátek kvetení). Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob a chorob klasů. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabý výskyt **pyrenoforové skvrnitosti pšenice (*Pyrenophora tritici-repentis*)** byl zjištěn v okrese Rokycany (Kamenec u Radnic, 31.5.) a v okrese Tachov (Velký Rapotín, 28.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. V RF 31 – 32, 37 a 51 se z odnoží ve vzorku střídavě odebere 4., 5. a 6. list shora, tvořící se praporcový list se nebere v úvahu. V RF 71 se z odnoží ve vzorku odebere střídavě 2., 3. a 4. list shora. Zaznamená se počet listů s výskytem konidioforů nebo typických skvrn po infekci.

Do RF 51 se doporučuje ošetření při 5 – 50 % listů s výskytem konidií. V RF 71 se doporučuje ošetření při 40 – 70 % napadení listů. Proti pozdnímu napadení jsou účinné ochranné zásahy provedené v době metání (od BBCH 51) až kvetení (do BBCH 61). Je možno využít i vedlejší účinnost fungicidů, určených proti tečkované plevové a listové skvrnitosti pšenice.

Slabý výskyt min **obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*)** na listech byl zaznamenán v okrese Plzeň - jih (Horní Lukavice, 29.5. a Štáhlavy, 31.5.) a Tachov (Velký Rapotín, 28.5.). Střední výskyt poškození tímto škůdcem byl hlášen z okresu Klatovy (Soustov, 28.5.).

Pro monitorování lze v RF 71 – 89 použít feromonové lapače. Není registrován žádný přípravek.

Slabý výskyt vajíček a larev **kohoutků (*Oulema* spp.)** zjištěn v okrese Domažlice (Nový Kramolín, 30.5.) a v okrese Plzeň – jih (Horní Lukavice, 23.5.).

Pozorování se provádí pomocí 100 smyků v porostu (na 10 míst 10 smyků).

Přímá ochrana proti kohoutkům spočívá v použití přípravků na ochranu rostlin na základě monitorování škůdce smýkáním a vizuálním pozorováním výskytu vajíček a larev. V případě

středního výskytu (od 0,3 do 0,7 dospělců na 1 smyk) lze očekávat, že za příznivých podmínek může výskyt vajíček a larev překročit ekonomický práh škodlivosti, který nastává při výskytu 0,6 a více vajíček a larev na jednu odnož. Chemické ošetření se provádí v době, kdy je z vajíček vylíhlých více jak 50 % larev.

JEČMEN OZIMÝ (RF 49 – 55, špičky osin: osiny jsou viditelné nad ligulou praporcového listu až střed metání: báze ještě v pochvě)

Poškození porostu zamokřením půdy hlášeno z okresu Domažlice (Domažlice, 28.5.).

V okrese Plzeň – jih (Snopoušovy, 29.5.) a Klatovy (Mochtín, 24.5.) byl pozorován slabý výskyt **padlí ječmene (*Blumeria graminis* f. sp. *hordei*)**.

Zjišťování výskytu **padlí ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin (v RF 25 se hodnotí celá rostlina) s příznaky výskytu **padlí ječmene** (kupky nebo mycelium) na listové čepeli a pochvě. V RF 32 se hodnotí napadení listových čepelí a pochev a v RF 46 – 51 se hodnotí napadení horních dvou listů.

Ošetřují se porosty při indexu napadení vyšším než 10 %. Obvykle od růstové fáze 30 BBCH. Fungicidní ošetření se provádí v kombinaci proti celému komplexu listových chorob. Je třeba střídat skupiny fungicidních účinných látek s cílem oddálit vznik rezistence patogenu.

V okrese Plzeň – jih (Snopoušovy, 29.5. a Štáhlavy, 31.5.) byl pozorován slabý výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**.

Zjišťování výskytu **sít'ovité skvrnitosti ječmene** se provádí při úhlopříčném průchodu porostem, kdy se kontroluje 20 rostlin (10 míst x 2 rostliny). Určí se počet rostlin s příznaky výskytu (sít'ované hnědé skvrny na listech) na listové čepeli a pochvě.

Zahájení ošetření proti sít'ovité a okrouhlé skvrnitosti ječmene se provádí u pozemků při 5% a vyšším napadení rostlin, od růstové fáze 30. Pozdější zásahy jsou zpravidla kombinací proti komplexu listových chorob. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Pozorován střední výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** v okrese Tachov (Velký Rapotín, 28.5.). Slabý výskyt zjištěn v okrese Cheb (Loužek, 28.5.) a Plzeň – jih (Štáhlavy, 31.5. a Snopoušovy, 29.5.).

Kontroluje se 20 rostlin při průchodu porostem. Z každé rostliny se vybere vždy jedna průměrně vzrostlá odnož. Hodnotí se v RF 25 napadení rostlin, tj. určí se počet odnoží s příznaky a v RF 32 – 37 napadení listů.

Fungicidní ochranu je třeba usměrnit podle vývoje počasí. Ošetřuje se zpravidla od fáze BBCH 37. Zásahy se provádí zároveň proti celému komplexu listových chorob. Při rozhodování o konkrétním termínu ošetření je vhodné zohlednit rovněž předpokládaný počet ošetření. S cílem oddálit vznik rezistence je nutné střídat fungicidy s odlišným mechanismem působení.

Slabý výskyt **endofytické tmavohnědé skvrnitosti ječmene (*Ramularia collo-cygni*)** byl zaznamenán v okrese Plzeň - město (Křimice, 30.5.).

Ochrana: fungicidní přípravky použité proti dalším původcům skvrnitostí ječmene omezují vývoj i této choroby.

Slabý výskyt min **obaleče obilního (*Cnephasia pumicana*)** na listech byl zaznamenán v okrese Plzeň - jih (Horní Lukavice, 29.5.).

Pro monitorování lze v RF 71 – 89 použít feromonové lapače. Není registrován žádný přípravek.

JEČMEN JARNÍ (RF 22 - 32, druhá odnož viditelná až fáze 2. kolénka: 2. kolénko postižitelné, vzdálené min. 2 cm od 1. kolénka)

Porosty jarních ječmenů jsou všeobecně nevyrovnané a prožloutlé – **poškozené zamokřením půdy** – např. na Domažlicku (Milavče, 30.5.) a Klatovsku (Bezděkov u Klatov, 28.5.).

V okrese Plzeň - sever (Vochov, 31.5.) byl pozorován silný výskyt **sít'ovité skvrnitosti ječmene (*Pyrenophora teres*)**. Slabý výskyt hlášen z okresu Tachov (Úšava, 28.5.).

Pozorování a ochrana viz ječmen ozimý.

Pozorován slabý výskyt **spály ječmene (*Rhynchosporium secalis*)** v okrese Tachov (Úšava, 28.5.).

Pozorování a ochrana viz ječmen ozimý.

LUSKOVINY

HRÁCH SETÝ (RF 19 - 34, 9 a více listů vyvinuto, nebo 9 a více úponků vyvinuto až 4. internodium viditelné)

V okrese Domažlice (Hlohovčice, 30.5.) bylo zaznamenáno **poškození porostu zamokřením půdy**.

Slabý výskyt **strupovitosti hrachu (*Ascochyta pisi*)** zjištěn v okrese Domažlice (Hlohovčice, 30.5.).

*Při úhlopříčném průchodu porostem se na deseti místech prohlédne vždy 5 za sebou rostoucích rostlin. Vyhodnotí se % napadených rostlin. Ošetření se doporučuje při 10 – 50 % napadených rostlin.
Přímá ochrana: Moření osiva a fungicidní ošetření ve fázi po odkvětu.*

Slabý výskyt **plísně hrachu (*Peronospora pisi*)** pozorován v okrese Rokycany (Lhota pod Radčem, 28.5.).

V RF 31 – 79 se při průchodu porostem prohlédne 50 úponků a palistů (na deseti místech vždy 5 úponků a palistů) a zjišťuje se počet napadených úponků a palistů.

Ošetření se doporučuje při 10 – 30% napadení. Ošetřuje se při ohrožení, nejpozději při zjištění prvního výskytu.

OLEJNINY

ŘEPKA OZIMÁ (RF 65 - 69, plný květ: asi 50 % květů na hlavním stonku otevřených, první korunní plátky již opadávají až konec květu)

Slabé výskyty poškození šesulí larvami **bejlo morky kapustové (*Dasyneura brassicae*)** byly zjištěny v okrese Domažlice (Klenčí pod Čerchovem, 30.5. a Chrastavice, 28.5.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2 krát týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách.

Kritické číslo je 1 samička na 4 rostliny.

Slabý výskyt dospělců **krytonosce šešulového (*Ceutorhynchus assimilis*)** byl pozorován v okrese Tachov (Velký Rapotín, 28.5.), Domažlice (Chrastavice, 28.5. a Klenčí pod Čerchovem, 30.5.), Plzeň – jih (Horní Lukavice, 30.5.) a Rokycany (Němčovice, 31.5.).

Výskyt dospělců na rostlinách se pozoruje 2 krát týdně od začátku květu do konce květu na 50-ti rostlinách.

Chemická ochrana proti šešulovým škůdcům se provádí dle růstové fáze a prahu škodlivosti: do BBCH 60 - práh škodlivosti 1 brouk na 1 rostlinu, od BBCH 60 - práh škodlivosti při nízkém výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk na 1 rostlinu, při silném výskytu bejlomorky kapustové 1 brouk na 2 rostliny.

MÁK SETÝ (RF 26 - 27, fáze 6. pravého listu až fáze 7. pravého listu)

V okrese Domažlice (Domažlice, 28.5.) bylo pozorováno **poškození porostu zamokřením půdy**.

SLUNEČNICE (RF 14 - 16, 4 listy (2. pár listů) až 6 listů vyvinuto)

V okrese Domažlice (Staňkov - město, 30.5.) bylo pozorováno **poškození porostu zamokřením půdy** a plošné slabé **poškození chladem**. **Poškození chladem** bylo hlášeno i z okresu Plzeň – sever (Rochlov, 30.5.).

OKOPANINY

BRAMBORY (RF 00 - 31, hlíza nenarašena až počátek prodlužovacího růstu (cca 15 cm))

V oblasti zatím nebylo signalizováno první ošetření proti **plísni bramboru (*Phytophthora infestans*)**.

OVOCNÉ DŘEVINY

Jádroviny

JABLOŇ (RF 67 - 69, vadnutí květů, většina korunních lístků opadlá až konec kvetení, všechny korunní lístky opadlé, velikost plodu pod 5 mm)

V ovocných sadech narůstá výskyt **strupovitosti jabloně (*Venturia inaequalis*)**, vzhledem k dešti je ale ochrana proti strupovitosti velice obtížná.

Ochrana je možné provádět preventivně nebo kurativně na základě sledování průběhu infekce, příp. jako kombinaci obou systémů – před květem se ošetřuje preventivně (méně intenzivní růst, nižší teploty), po odkvětu kurativně.

Při preventivní ochraně se ošetřuje průběžně po celé období primárních infekcí, tj. od vyrašení do června v intervalu (5) 7 až 10 (výjimečně 14 i více) dní, dle průběhu počasí. Maximální intenzita ochrany musí být v období největšího nebezpečí infekcí, od fenofáze růžového poupěte do doby přibližně 1 až 2 týdny po odkvětu. Interval mezi postřiky by měl zohlednit infekční tlak, intenzitu růstu a možnosti použitého fungicidu (reziduální účinnost účinné látky); mechanismus účinku: kontaktní přípravek – možná smyvateľnost při intenzivních dešťových srážkách (nechrání nově vyvinuté listy), systémový a lokálně systémový přípravek – snížená účinnost až neúčinnost za nízkých teplot. Při kurativní (postinfekční) ochraně se ošetřuje po splnění podmínek pro infekci. K ošetření musí být použity kurativně působící fungicidy, lépe však kombinované fungicidy nebo případně tank-mix kombinace (systémové a kontaktně působící účinná látka), při jejich aplikaci je třeba důsledně dodržovat doby kurativní účinnosti. Další ošetření se signalizuje po infekci, která vznikla, šestý den nebo další dny po předchozím ošetření.

Slabý výskyt **pílatky jablečné (*Hoplocampa testudinea*)** byl zjištěn na bílých lepených deskách v sadu v okrese Plzeň – jih (Nebílovy, 30.5.).

Potřeba ochrany se určuje na základě zjištění síly kladení škůdce v době opadávání korunních plátků. Náhodně se odebere 100 květů a binokulárním mikroskopem se pozoruje výskyt vajíček v místě hnědého vpichu na kališním plátku.

Práh škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 květů. Optimální doba chemické ochrany je ošetření líhnoucích se housenic na základě sledování výskytu a vývoje vajíček, a to v době, kdy se alespoň u 50 % vajíček objeví červené oči vyvíjejícího se zárodku.

V sadu Nebílovy (okres Plzeň – jih, 30.5.) zjištěn slabý výskyt samců **obaleče jablečného (*Cydia pomonella*)** ve feromonových lapácích.

Sledování letu dospělců obaleče jablečného do feromonových lapáků se provádí 2 krát týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Signalizace nutnosti a doby ošetření závisí na volbě použitého přípravku. Ovicidy se používají ve dvou až třítydenních intervalech po ukončení květu jabloní, jakmile se zjistí ve feromonových lapácích úlovek 10 a více motýlků na lapák za 3 až 4 dny. Potřeba ošetření larvicidy se určuje kontrolami kladení škůdce, vizuálními prohlídkami 100 náhodně vybraných plodů. Práh hospodářské škodlivosti jsou 2 vajíčka na 100 náhodně zvolených plodů a k nim přilehlých listů.

Peckoviny

SLIVŮŇ (RF 71 - 72, velikost plodu do 10 mm, opad plodů po květu až velikost plodu do 20 mm)

Na mnoha místech se objevuje z důvodu chladného a deštivého počasí ve vyšším výskytu **moniliová spála slivoně (*Monilinia spp.*)** – např. u drobných pěstitelů v okrese Rokycany (Ejpovice, 30.5.) a v okrese Plzeň – sever v zahrádkách po celém okrese.

Ošetření proti moniliové spále se provádí, pokud jsou v době kvetení vhodné podmínky pro infekci (deštivé počasí a teploty pod 13 – 15 °C). Ošetřuje se na počátku kvetení a při dokvétání.

Ve feromonových lapácích zjištěn slabý výskyt dospělců **obaleče východního (*Cydia molesta*)** v okrese Plzeň - jih (Nebílovy, 30.5.) a slabý výskyt **obaleče švestkového (*Cydia funebrana*)** na stejném místě dne 30.5.

Sledování letu dospělců obaleče švestkového a obaleče východního do feromonových lapáků se provádí 2 x týdně od 1.5. do 15.9. a jednorázově se před sklizní zjišťuje počet napadených plodů.

Dospělci létají ve dvou vlnách. Proti první generaci je třeba zasahovat jen v případě nízké násady plodů. Proti druhé generaci se doporučuje aplikovat registrované insekticidy za týden po vrcholu letu samců do feromonových lapáků, nebo při zjištění dvou a více vajíček na 100 náhodně odebraných plodech.

TŘEŠEŇ

Na třešních (např. silniční alej na Domažlicku v k.ú. Radonice nebo v okrese Plzeň – sever v zahrádkách po celém okrese) se objevuje z důvodu chladného a deštivého počasí ve vyšším výskytu **moniliová spála třešní (*Monilinia spp.*)**.

Ošetření proti moniliové spále se provádí, pokud jsou v době kvetení vhodné podmínky pro infekci (deštivé počasí a teploty pod 13 – 15 °C). Ošetřuje se na počátku kvetení a při dokvétání.

SVĚTELNÉ LAPAČE

V okrese Klatovy (Horažďovice, 29.5.) byl ve světelném lapači zachycen **kvolesklec**
gama (*Autographa gamma*).

Za oblastní odbor Plzeň zpracovala: Ing. Zuzana Pšerarová